

Ongewenste dieren in de tuin (1) – de bruine rat

De bruine rat (*Rattus norvegicus*) is ook wel bekend als rioolrat of stadsrat. Ratten houden van alles waar wij mensen ook behoefte aan hebben: voedsel, warmte en beschutting. Als cultuurvolger, door het meereizen met de menselijke beschaving, zijn zij dus eigenlijk de natuurlijke metgezel van de mens. Alleen zullen de ratten in het algemeen meer van mensen houden dan andersom. Mensen zijn er meestal niet ervan gediend dat ratten gebruik maken van dezelfde leefomgeving. Zij zijn net als wij echte alleseters. Ratten vestigen zich bij voorkeur in de nabijheid van hun voedselbronnen, dus vaak in onze omgeving. Ze zijn voornamelijk 's nachts actief en zijn zeer goede zwemmers.

Er zijn allerlei mythische verhalen in omloop die gezorgd hebben voor de slechte reputatie van deze 'ongewenste huisdieren'. Ratten zouden zomaar knagen aan pasgeborenen en makkelijk allerlei gevaarlijke ziekten overbrengen op de mens. De pest werd tijdens de Middeleeuwen niet overgebracht door de bruine rat, maar door de vlooien van de zwarte rat in combinatie met gebrekkige hygiëne. En de ziekte van Weil (infectieziekte met kans op schade van lever en nieren) komt in ons land weinig voor en is goed te behandelen. Daarentegen blijken ratten behoorlijk intelligent te zijn en zelfs geschikt als gezelschapsdier, zoals vroeger in bepaalde alternatieve kringen wel gezien werd. Ook zijn er vele ratten 'werkzaam' in laboratoria, waar zij 'helpen' remedies te vinden tegen allerlei ziekten bij de mens.

Bestrijding met rattengif lijkt op het eerste gezicht de eenvoudigste manier om van het ongewenste gezelschap van ratten af te komen, maar dat is toch veel minder veilig dan gedacht. Ratten blijken bij langdurige blootstelling aan vergif daar steeds resistenter tegen te worden. Het gif komt zo echter wel in de ecologische kringloop. Kleine ratjes worden gegeten door egels en ook bij roofvogels staan ratten op het menu. Juist deze dieren zijn erg gevoelig voor de werking van rattengif. Zij sterven een ellendige dood, door ernstige inwendige bloedingen. Onze eigen huisdieren kunnen er ook beslist niet tegen. En volgens de Gezondheidsraad blijkt de blootstelling aan (ratten)gif blijkt een serieuze bedreiging voor de volksgezondheid te vormen!

Tegen de overlast van ratten wordt in het kader van het 'Nederlands Actie Plan duurzame gewasbescherming' (2012) gezocht naar veiligere en effectievere oplossingen. Deze lijken vooral te vinden in het stimuleren van natuurlijke vijanden zoals egels, uilen, marters, bunzingen, roofvogels, vossen. Het project Natuurlijk Tuinieren zou dus een zeer nuttige bijdrage kunnen leveren aan het beheersbaar houden van de rattenpopulatie! Overigens zijn vele soorten ratten en muizen bij de wet beschermd.

Natuurlijk is het begrijpelijk dat aanwezigheid van ratten in huis en schuur niet gewaardeerd wordt, al was het maar vanwege de vraatsporen en doordringende geur van urine. Wat kunnen wij daar zelf tegen doen? Het is belangrijk om de mogelijkheden om binnen te dringen in onze huizen te beperken door openingen (bijvoorbeeld bij leidingen) zo veel mogelijk te dichten. Verder is optimale hygiëne zeer belangrijk, waarbij met name gelet moet worden op het goed wegwerken van etensresten. Dus los slingerende vuilniszakken vermijden en geen gekookt voedsel in de compostbak gooien. Is er dan nog steeds sprake van overlast, dan kan overwogen worden een rattenvaak te (laten) zetten, waarin de ongewenste gast dood of levend gevangen kan worden. Ook eenvoudige doodslag is een optie, die echter vast niet voor iedereen is weggelegd.

En wat te doen bij het zien van een rat buitenshuis? Niets dus. Alleen zorgen dat deze niet bij ons in huis of schuur komt wonen. Het kan zelfs heel amusant zijn om eens rustig te kijken naar een rat die vogelvoer aan het stelen is ten behoeve van de jongen. Ratten zijn meestal gewoon onschuldige medebewoners in onze tuinen. Preventie van eventuele overlast is onze eigen

verantwoordelijkheid. En help het natuurlijke evenwicht te herstellen door Natuurlijk Tuinieren!

NF

Bronnen: rijksoverheid.nl | wikipedia.nl | artikel Kees Beart (AVVN) in De Tuinliefhebber 2013

Parool.nl